

**ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН**

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни
для підготовки фахівців за ступенем вищої освіти бакалавр
за спеціальністю: 6.030401 «Правознавство»
галузь знань 0304 «Право»**

**Київ
2017 рік**

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Шкарупа Костянтин Вікторович, викладач кафедри загально-правових дисциплін, кандидат юридичних наук

Обговорено і схвалено вченою радою Інституту кримінально-виконавчої служби

« ___ » _____ 2017 року, протокол № ___

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни «Міжнародне право» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців ступеня вищої освіти бакалавр за спеціальністю Правознавство 6.030401.

Предметом навчальної дисципліни є: суспільні відносини в сфері колізійного регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом.

Міждисциплінарні зв'язки: Курс міжнародного приватного права тісно пов'язаний з іншими дисциплінами а саме: «Конституційне право», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Міжнародне право», «Державне право зарубіжних країн», галузевими юридичними науками. Це дозволяє сформувати у здобувачів вищої освіти цілісний науковий світогляд, вміння використовувати знання суміжних дисциплін, що є край необхідним для використання у практичній діяльності.

Програма навчальної дисципліни:

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.
2. Структура навчальної дисципліни.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» є набуття курсантами відповідного рівня юридичного мислення, формування їх професійної ментальності та належної правової культури, закладення стійких психологічних стереотипів щодо безумовного дотримання вимог законодавства, захисту прав та інтересів учасників приватноправових відносин з іноземним елементом.

1.2. Завдання дисципліни:

- сформувати уявлення про основні проблемні питання, що існують у сфері міжнародного приватного права;

- сформуванати знання нормативного змісту основних інститутів міжнародного приватного права;
- сформуванати вміння використовувати отриманні знання на практиці;
- сформуванати вміння аналітичного дослідження нормативно-правових актів та доктринальних джерел у сфері міжнародного приватного права;
- виробити творчий аналітичний підхід до розв'язання найбільш поширених проблемних ситуацій, які виникають у світовій та національній практиці застосування певних норм міжнародного права, вміння ретельного аргументування варіантів рішень, що пропонуються.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі ступеня вищої освіти повинні:

знати:

- поняття, предмет і методи міжнародного приватного права;
- принципи міжнародного приватного права;
- проблеми міжнародного приватного права в сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- проблеми прав, свобод і обов'язків іноземців в Україні та громадян України за кордоном;
- проблеми колійного регулювання різних інститутів міжнародного приватного права;
- проблеми уніфікації різних інститутів міжнародного приватного права;
- проблеми обходу закону в міжнародному приватному праві;
- проблеми відсилання до закону третьої держави та проблема зворотного відсилання;
- проблеми застереження про публічний порядок;
- проблеми застосування судами іноземного права;
- проблеми, пов'язані із захистом прав наших співвітчизників за кордоном, а також питання стану та забезпечення в Україні прав іноземців та осіб без громадянства, іноземних юридичних осіб та міжнародних організацій

у випадках, коли перераховані види суб'єктів вступають у правові відносини, що складають об'єкт регулювання міжнародного приватного права.

- загальні тенденції розвитку основних інститутів міжнародного приватного права, щоб визначити нагальні потреби та можливі шляхи їх вирішення у процесі вдосконалення нашого національного права.

уміти:

- аналізувати тексти міжнародних договорів з питань, пов'язаних з міжнародним приватним правом;

- тлумачити міжнародне, національне та зарубіжне законодавство у даній сфері;

- характеризувати окремі інститути міжнародного приватного права;

- встановлювати колізійні принципи та норми, що підлягають застосуванню, вірно користуватися ними;

- пов'язувати існуючі національні засоби вирішення колізійних питань з загальними вимогами міжнародного приватного права;

- знаходити відповіді (та документи) з питань регламентації порядку та процедур розгляду спорів, які виникають або можуть виникнути у правовідносинах з іноземним елементом;

- знаходити місце конкретних приватних норм у загальній системі міжнародного приватного права;

- пов'язувати їх аналіз з тенденціями розвитку відповідних підгалузей міжнародного приватного права;

- аргументувати свої пропозиції щодо можливого удосконалення правового регулювання відповідних відносин у нашому національному законодавстві.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години / 2,5 кредити ECTS.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри загально-правових дисциплін, які

безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою viktorovichk@mail.ua

2. Структура навчальної дисципліни.

Тема № 1. Міжнародне приватне право, як окрема галузь права

Сфера дії міжнародного приватного права, його роль в організації міжнародних економічних, наукових та культурних зв'язків. Значення міжнародного приватного права у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Місце міжнародного приватного права в правовій системі. Принципи та функції міжнародного приватного права. Предмет міжнародного приватного права. Приватні відносини міжнародного характеру. Поняття та види іноземного елемента у відносинах цивільно-правового характеру.

Методи правового регулювання в міжнародному приватному праві. Визначення застосованого права на основі колізійних норм внутрішньодержавного права. Визначення застосованого права на основі уніфікованих колізійних норм. Вибір застосованого права сторонами правовідносин (*Lex voluntatis*). Метод регулювання за допомогою уніфікованих матеріально-правових норм. Застосування міжнародно-правових звичаїв та норм внутрішньодержавного права, що призначені для відносин цивільно-правового характеру з іноземним елементом. I

Феномен світового процесу внутрішньонаціональної кодифікації міжнародного приватного права, його етапи і суть. Поняття, причини, значення та цілі уніфікації регулювання міжнародного цивільного і торгового обігу. Уніфікація в широкому і вузькому значенні цього поняття

Міжнародні організації, котрі займаються практичними та науковими питаннями міжнародного приватного права, їх роль і спеціалізація. Форми уніфікації. Особливості уніфікації в різних регіонах світу. Проблеми уніфікації регулювання міжнародного цивільного і торгового обігу в рамках СНД. Національний режим та режим найбільшого сприяння. Спеціальний режим.

Взаємність та її види. Матеріальна та формальна взаємність. Реторсії в міжнародному приватному праві.

Тема № 2. Суб'єкти міжнародного приватного права

Фізичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права. Правовий статус фізичних осіб в міжнародному приватному праві. Правові режими, що надаються іноземцям. Правоздатність іноземних громадян та осіб без громадянства. Колізійні питання дієздатності іноземців. Обмеження дієздатності іноземців. Визнання іноземця безвісно відсутнім чи оголошення його померлим. Правове становище громадян України за кордоном.

Юридичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права. Правовий статус юридичних осіб у правовідносинах з іноземним елементом. Класифікація юридичних осіб в міжнародному приватному праві. Поняття особистого статусу та визначення "національності" юридичної особи. Іноземні юридичні особи в Україні. Представництва іноземних юридичних осіб. Діяльність українських юридичних осіб за кордоном.

Держава як суб'єкт міжнародного приватного права. Теорії імунітету іноземної держави. Види імунітету держави. Судовий імунітет. Імунітет від попереднього забезпечення позову. Імунітет від примусового виконання судового рішення. Імунітет власності держави.

Тема № 3. Право власності та правочини в міжнародному приватному праві.

Колізійні норми міжнародного речового права. Вирішення колізійних питань права власності в Україні та в інших країнах. Матеріальні норми міжнародного речового права. Правовий режим власності іноземної держави, іноземних громадян та іноземних юридичних осіб в Україні. Правовий режим власності української держави, громадян України та її юридичних осіб за кордоном. Правовий режим іноземного інвестування. Правові питання націоналізації в міжнародному приватному праві. Цінні папери в міжнародному приватному праві. Колізійні норми в сфері обігу цінних паперів.

Місце інститутів правочинів і договорів в міжнародному приватному праві. Джерела правового регулювання правочинів та договорів в міжнародному приватному праві України та іноземних держав. Міжнародні договори України та іноземних держав як джерело правового регулювання правочинів та договорів в міжнародному приватному праві. Регулювання правочинів та договорів в рамках СНД. Поняття «зовнішньоекономічного правочину» та «правочину з іноземним елементом» в праві України.

Загальне поняття зовнішньоекономічного договору. Взаємопов'язаність речового та зобов'язального статутів. Специфіка та визначення зовнішньоекономічного договору. Законодавство України про зовнішньоекономічні договори.

Зовнішньоторгівельна угода (контракт). Поняття та визначення контракту у міжнародному приватному праві (Віденська конвенція 1980 р. про міжнародні договори купівлі-продажу товарів). Компенсаційні угоди. Специфіка зовнішньоторгівельних угод (залежність від міжнародних економічних договорів). Принцип автономії волі у контрактах. Законодавство України щодо автономії волі у зовнішньоекономічних договорах (ст.6 зазначеного Закону). Принцип *lex loci actus* та проблема "укладення договору між відсутніми". Національне законодавство України про форму зовнішньоекономічного договору. Основні вимоги Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів), затвердженого Наказом Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України від 5.10.95 р. № 75.

Уніфіковані норми, що стосуються міжнародних контрактів. Форми правового регулювання зовнішньоторгівельної діяльності. Гаазькі конвенції з питань купівлі-продажу товарів. Основні положення Конвенції про договори міжнародної купівлі-продажу товарів. Нью-Йоркська конвенція 1974 р. про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів.

Тема № 4. Спадкові та трудові відносини в міжнародному приватному праві.

Поняття міжнародного приватного трудового права. Джерела міжнародного приватного трудового права. Склад норм міжнародного приватного трудового права. Визначення застосованого права до індивідуальних трудових відносин з іноземним елементом. Колізійні питання колективних та процесуальних трудових відносин з іноземним елементом. Правила застосування іноземного трудового права. Загальні положення про трудові права іноземців в Україні та громадян України за кордоном. Трудові права іноземних працівників підприємств з іноземними інвестиціями. Трудові права іноземних спеціалістів при спорудженні промислових та інших об'єктів. Правове регулювання праці іноземців при здійсненні інших форм міграції трудових ресурсів. Соціальне забезпечення в міжнародному праві. Угоди між Україною та іншими країнами з питань соціального забезпечення.

Колізійні питання спадкування за законом та за заповітом. Спадкування нерухомості в Україні. Переведення спадкового майна за кордон. Питання спадкування в договорах про правову допомогу. Спадкові права громадян України за кордоном. Правове положення іноземних громадян у випадку спадкування в Україні.

Тема № 5. Сімейні відносини в міжнародному приватному праві

Колізійне регулювання умов та форми укладення шлюбу. Правові наслідки шлюбу в міжнародному приватному праві. Відносини подружжя, відносини батьків та дітей в міжнародному приватному праві. Колізійні питання аліментних зобов'язань. Колізійні питання розірвання шлюбу. Визнання розлучень, що здійснені за кордоном. Міжнародне усиновлення та інші форми влаштування дітей

Шлюбний договір і вибір компетентного правопорядку. Застосування *Lex nationalis* та *Lex domicilii* та їх співвідношення. Можливість застосування закону автономії волі – *Lex voluntatis*. Вибір компетентного правопорядку, регулюючого взаємовідносини між батьками та дітьми. Питання аліментних зобов'язань.

Норми по взаємовідносинах членів сім'ї. Конвенція про право застосовуване до режимів майна подружжя 1978 р. Конвенція про право застосовуване до режимів аліментних зобов'язань в відношенні дітей 1956 р. Конвенція про компетенцію та застосовуване право у відношенні захисту неповнолітніх 1961 р.

Тема № 6. Міжнародний цивільний процес та комерційний арбітраж

Поняття та місце міжнародного цивільного процесу в системі науки міжнародного приватного права. Джерела міжнародного цивільного процесу. Положення іноземних громадян в цивільному процесі. Процесуальне положення іноземних держав та його дипломатичних представництв. Міжнародна підсудність. Виконання доручень установ юстиції. Визнання та виконання іноземних судових рішень за українським законодавством та міжнародними угодами України. Міжнародне нотаріальне право. Поняття арбітражу, його види та значення для зовнішньоекономічних відносин. Міжнародні угоди з міжнародного комерційного арбітражу. Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України. Міжнародні комерційні арбітражі “ad hoc”. Виконання іноземних арбітражних рішень. Розгляд справ з іноземним елементом спеціальними судами та альтернативні способи вирішення спорів.